OIKEUSMINISTERIÖ

LAUSUNTO

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
EU-oikeus- ja tietosuojayksikkö
Erityisasiantuntija Kari Hämäläinen

19.5.2025

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi veronkantolain sekä veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 5 b §:n muuttamisesta (HE 39/2025 vp)

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikkoasiassa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi veronkantolakia (11/2018) ja veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia (1556/1995). Esityksen tarkoituksena on selkeyttää veron maksujen ja palautusten käyttämistä veron suoritukseksi. Esityksen tavoitteena on vähentää yritysten verojen maksamiseen ja maksutilanteen selvittämiseen liittyvää hallinnollista taakkaa.

Veronkantolain säännöksiä maksun kohdistamisesta ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että maksaja voisi nykyistä laajemmin käyttää maksutapaa, jossa maksut kohdistetaan verovelvollisen kaikkien verojen suoritukseksi. Lisäksi ehdotetaan muun ohella, että sähköisten menettelyjen edistämiseksi verojen maksutilanteesta kertovaa yhteenvetoa ei enää lähetettäisi pyynnöstä postitse niille verovelvollisille, jotka kuuluvat yhteenvedon sähköisen tiedoksiannon piiriin.

Oikeusministeriö on antanut esitysluonnoksesta lausuntokierroksella lausunnon 28.3.2025 (VN/11315/2024-OM-6).

Oikeusministeriö lausuu kunnioittavasti seuraavan.

Virheen korjaaminen (veronkantolain 72 §)

Oikeusministeriö on lausuntokierroksella esittänyt huomioita koskien joitakin veronkantolain muutosehdotuksia. Oikeusministeriö toteaa, että jatkovalmistelussa oikeusministeriön esittämät näkemykset on pääosin huomioitu asianmukaisesti muuttamalla pykäliä tai täydentämällä esitystä muilta osin. Jatkovalmistelussa ei ole kuitenkaan huomioitu kaikkea oikeusministeriön veronkantolain 72 §:ää koskevan säännösehdotuksen osalta toteamaa.

Mainittu pykälä koskee virheen korjaamista, ja jatkovalmistelussa on tältä osin selkiytetty sääntelyä 72 §:n 3 momentin osalta. Esityksen mukaan pykälää ehdotetaan muutettavaksi seuraavalla tavalla:

> ”Verohallinto voi jättää virheen korjaamatta omasta aloitteestaan, jos virhe on vähäinen eikä siitä aiheudu verovelvolliselle välitöntä taloudellista vahinkoa tai jos verovelvollisen perusteetta hyväkseen saama määrä on vähäinen, eikä verovelvollisten tasapuolinen kohtelu tai muu syy edellytä korjaamista.”

Säännöskohtaisten perustelujen mukaan virheestä ei välttämättä aiheudu verovelvolliselle välitöntä taloudellista vahinkoa vaan virheestä aiheutuva haitta voi ilmetä välillisesti lisääntyneenä hallinnollisena taakkana siten, että se lisää esimerkiksi kirjanpidollista työtä tai yhteydenpitoa Verohallintoon. Kantomenettelyn virheet eivät vaikuta veron määrään. Kantomenettelyn virheestä aiheutuva välitön taloudellinen vahinko tai etu ilmenisi käytännössä liikaa perittynä viivästyskorkona tai liikaa maksettuna hyvityskorkona. Kantomenettelyn virheen korjaamatta jättämistä virheen vähäisyyden vuoksi sovellettaisiin viranomaisaloitteiseen virheiden korjaamiseen. Verovelvollisen vaatimuksesta virhe korjattaisiin aina.

Oikeusministeriö viittaa lausuntokierroksella aiemmin antamaansa lausuntoon, jossa on todettu, että mikäli säännöksessä halutaan säilyttää perusteluissa todettu lähtökohta siitä, että virhe korjataan aina verovelvollisen vaatimuksesta, tästä tulisi oikeusministeriön käsityksen mukaan erikseen säätää.

Oikeusministeriö toteaa, että keskeiset oikeudenalat on säännelty perustuslakiin nojautuvin, perustuslain mukaisin yleislaein. Lähtökohtana lainvalmistelussa onkin, että sen lisäksi, että lakiehdotukset laaditaan perustuslain mukaisiksi, ne laaditaan myös yleislakien mukaisiksi. Lähtökohtaisesti yleislaista ei siis poiketa. Lainsäädäntö on pyrittävä säilyttämään selkeänä, ja sen hajautuminen on estettävä. Yleislakeja kunnioittamalla myös hillitään normitulvaa. Yleislakien perustuslainmukaisuuden vuoksi yleislakeihin nojautuminen on lainvalmistelijalle myös turvallista. Yleislaista poikkeamiseen tarvitaan aina erityinen, painava syy. (ks. Lainkirjoittajan opas, jäljempänä Lako, jakso 12.1)

Hallintolain asiavirheen korjaamista koskevan 50 §:n mukaan viranomainen voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen, jos: 1) päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen; 2) päätös perustuu ilmeisen väärään lain soveltamiseen; 3) päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe; tai 4) asiaan on tullut sellaista uutta selvitystä, joka voi olennaisesti vaikuttaa päätökseen. Pykälän 2 momentissa taas säädetään virheen korjaamisen edellytyksistä tapauksissa, joissa virhe korjataan asianosaisen eduksi tai vahingoksi. Hallintolain 51 §:n mukaan viranomaisen on korjattava päätöksessään oleva ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu niihin verrattava selvä virhe. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen eikä virhe ole aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä.

Hallintolain 50 §:n mukaan asiavirheen korjaamiseen sisältyy siten viranomaisen harkintaa, jota 51 §:n mukaan kirjoitus- ja laskuvirheen korjaamiseen ei vastaavalla tavalla sisälly. Oikeusministeriö toteaa vielä, ettei veronkantolaissa jaotella virhettä hallintolain tapaan asiavirheeseen ja kirjoitusvirheeseen. Esitys jättää epäselväksi sen, missä määrin kyse on hallintolaista poikkeavasta sääntelystä. Tarkoitus on ilmeisesti säätää hallintolakia väljemmistä perusteista virheen korjaamiselle. Kuitenkin verovelvollisen vaatimuksesta virhe korjattaisiin perustelujen mukaan aina, mikä taas on hallintolakia pidemmälle menevää.

Esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi perusteluissa todetulla tavalla siitä, että verovelvollisen vaatimuksesta virhe korjattaisiin aina. Esityksessä ei ole myöskään perusteltu, miksei asiasta nähdä tarpeelliseksi säätää. Oikeusministeriö kehottaa verojaostoa vielä arvioimaan tältä osin

säännöksen yleislainsäädännön mukaisuutta. Oikeusministeriö huomauttaa vielä, että perusteluissa todettu lähtökohta siitä, että verovelvollisen vaatimuksesta vähäinenkin virhe korjattaisiin aina, vaikuttaisi tuovan viranomaiselle lisää hallinnollista taakkaa verrattuna siihen, että sääntely olisi tältä osin yleislainsäädännön kanssa yhdenmukaista.

Oikeusministeriö tulkitsee tarkoituksen olleen ilmeisesti ehdottaa säädettäväksi asiasta siten, että Verohallinto voisi jättää itse havaitsemansa virheen korjaamatta jossain määrin hallintolakia lievemmin perustein, kun taas verovelvollisen havaitessa virheen noudatettaisiin hallintolain asiaa koskevaa sääntelyä. Mikäli tarkoitus on ollut tämä, oikeusministeriö esittää verojaostolle seuraavanlaisen muotoiluehdotuksen säännöksen osalta:

> ”Verohallinto voi jättää havaitsemansa virheen korjaamatta, jos virhe on vähäinen eikä siitä aiheudu verovelvolliselle välitöntä taloudellista vahinkoa tai jos verovelvollisen perusteetta hyväkseen saama määrä on vähäinen, eikä verovelvollisten tasapuolinen kohtelu tai muu syy edellytä korjaamista.”